

Tárgy: alkotmányjogi panasz kiegészítése
Ügyszám: IV/2013-4/2016

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG

1535 BUDAPEST, Pf. 773.

Tisztelt Alkotmánybíróság!

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: <u>IV/2013-4/2016</u>	
Érkezett: <u>2017 MÁRC 03.</u>	
Példány: <u>1</u>	Kezelőiroda:
Melléklet: <u>2</u> db	<u>5/1</u>

[REDACTED]
[REDACTED] képviselőjében - a Kúria Bfv.II.653/2016/6 számú végzésével szemben, továbbá erre tekintettel az Abtv. 43 § (4) bekezdése alapján, a Kúria hivatkozott számú eljárásában felülvizsgált bírósági döntésekkel, így a Veszprémi Járásbíróság 7.B.1345/2014/13 számú íréletével és a Veszprémi Törvényszék, mint másodfokú bíróság 1.Bf.561/2015/7 számú ítéletével szemben – előterjesztett alkotmányjogi panasz indítvánnyal kapcsolatban elrendelt hiánypótlás körében az alábbiakat terjeszttem elő, az indítványt az alkotmányosági szempontú indokolás vonatkozásában az alábbiakkal egészítem ki.

Az Alaptörvénynek az indítvánnyal érintett rendelkezései:

Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerint Magyarország független, demokratikus jogállam.

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdése szerint „Senki nem nyilvánítható bűnösnek, és nem sújtható büntetéssel olyan cselekmény miatt, amely az elkövetés idején a magyar jog vagy - nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben - más állam joga szerint nem volt bűncselekmény.”

Az Alaptörvény rögzíti a jogot a szabadságra és a személyi biztonságra. A bűncselekmény elkövetésével gyanúsított és őrizetbe vett személyt a lehető legrövidebb időn belül szabadon kell bocsátani, vagy bíróság elé kell állítani. A bíróság köteles az elé állított személyt meghallgatni és írásbeli indokolással ellátott határozatban szabadlábra helyezéséről vagy letartóztatásáról haladéktalanul dönteni. A nullum crimen sine lege és a nulla poena sine lege elvek a visszaható hatályú büntető jogalkotás tilalmát fogalmazzák meg. Ez nem zárja ki valamely személy büntetőeljárás alá vonását és elítélését olyan cselekményért, amely elkövetése idején a nemzetközi jog általánosan elismert szabályai szerint bűncselekmény volt. Az alkotmánybírósági értelmezés szerint a nullum crimen sine lege et nulla poena sine lege az egyén ahhoz való jogát is jelenti, hogy csakis törvényesen ítélik el (nyilvánítsák bűnösnek) és büntetését is törvényesen szabják ki.

Az Alkotmánybíróság már 11/1992. (III. 5.) AB határozatában is elemezte ezen alapelveket. Kimondta, hogy a nullum crimen et nulla poena sine lege elvét a büntetőjogi legalitás alkotmányos elve alapján értelmezi. Megállapította, hogy ezen elvek nem egyszerűen azt jelentik, hogy a bűncselekményt törvényben kel tiltani, és törvényben kell büntetéssel fenyegetni, hanem általában azt követelik meg, hogy a büntetőjogi felelősségre vonásnak, az elítélésnek és

megbüntetésnek kell törvényesnek és törvényen alapulónak lennie. A nullum crimen sine lege és a nulla poena sine lege alkotmányos alapelvek, amelyeknek számos büntetőjogi szabály adja meg jogszerű tartalmát. Ilyen szabály a bűncselekmény fogalomnak a Btk-ban adott meghatározása, a büntetés és a büntetési rendszer törvényes fogalma. A bűncselekmény fogalom ugyanúgy, mint a büntetés fogalma, az egyén büntetőjogi felelőssége és felelősségre vonása szempontjából döntő. Az egyén alkotmányos szabadságát, emberi jogait nem csak a büntetőjog különös részének tényállásai és büntetési tételei érintik, hanem alapvetően a büntetőjogi felelősség, a büntetékiszabás és a büntethetőség összefüggő zárt szabályrendszere.

A büntetőjogi felelősség minden szabályának módosulása, alapvetően és közvetlenül érinti az egyéni szabadságot és az egyén alkotmányos helyzetét. Az Alkotmánybíróság ezen határozatában összegezte és megállapította, hogy a nullum crimen sine lege és a nulla poena sine lege elvei a büntetőjogi legalitás alkotmányos elvének részei, de nem egyedüli kritériumai a büntetőjogi felelősségre vonás alkotmányosságának. A büntetőjog legalitásának alkotmányos elve az Alkotmánybíróság álláspontja szerint azt jelenti, hogy törvény és ne alacsonyabb szintű jogforrás határozza meg a büntetendő cselekményeket és azok büntetését, a bűncselekménnyé nyilvánításnak és büntetéssel fenyegetésnek alkotmányos indokon kell alapulnia, a bűnössé nyilvánítást csak bíróság végezheti, és **csak az elkövetéskor hatályos törvény szerint lehet elítélni, bűnösnek nyilvánítani, és büntetéssel sújtani.**

Ezen alkotmányos alapelvek jelenleg is jogrendszerünk részei és akadályát képezik a büntetőjogi felelősség megállapításának. Mint ahogy azt az Alkotmánybíróság több esetben is megállapította, ezen alapelvek nem csak és kizárólag a visszaható hatályú büntetőjogi jogalkotás tilalmát, hanem az enyhébb szabályok visszaható hatályú alkalmazását definiálják.

A hatályos Alaptörvény értelmezése körében az Alkotmánybíróság 16/2014. (V. 22.) AB határozatában is rögzítette, hogy a jogbiztonság követelményéből kiolvasható visszaható hatályú jogalkotás korlátozott lehetőségéhez hasonló alapjogi mércét határoz meg az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésében rejlő visszaható hatályú büntetőjogi jogalkotás tilalma. Ezt az alkotmányos szabályt közvetítik a büntető törvénykönyv időbeli hatályáról szóló rendelkezései, amelyek e tilalom mellett az enyhébb büntető törvényi szabályok visszaható hatályú alkalmazását írják elő.

Az enyhébb büntető törvényi szabályok visszaható hatályú alkalmazásának előírása jelen ügyre vetítve csak azt a következményt vonhatja maga után, hogy a büntető törvényt tartalommal kitöltő, azonban már hatályon kívül helyezett jogszabály alapján nem állapítható meg a büntetőjogi felelősség. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében a nullum crimen sine lege és a nulla poena sine lege elvek által nyújtott védelem nem szűkíthető le a büntetőjog különös részi törvényi tényállási elemeire és az abban foglalt büntetési tételekre, hanem felöleli a büntetőjogi felelősségre vonás valamennyi releváns szabályát (3074/2016. (IV. 18.) AB határozat)

Az Alkotmánybíróság 16/2014. (V. 22.) AB határozatában rögzítette továbbá, hogy Magyarország elfogadta az emberi jogok és szabadságok megóvása érdekében életre hívott Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) joghatóságát, így az Alkotmánybíróság megvizsgálta,

hogy az EJEB mely felfogását érvényesíti az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) 7. Cikk 1. és 2. pontjaiban foglalt elveknek. Az Egyezmény 7. Cikk 1. pontja mondja ki, hogy senkit nem szabad elítélni olyan cselekményért vagy mulasztásért, amely elkövetése idején a hazai vagy nemzetközi jog alapján nem volt bűncselekmény és nem lehet a bűncselekmény elkövetése idején alkalmazható büntetésnél súlyosabb büntetést kiszabni. Az EJEB olvasatában az Egyezmény 7. Cikkében foglalt garancia a jogbiztonság egyik elemeként az önkényes bűnüldözés, elítélés és büntetéssel szemben nyújt védelmet [EJEB, S.W. kontra Egyesült Királyság (20166/92), 1995. november 22., 33. és 35. bekezdések]. Az EJEB felfogása szerint a garancia jelentése tágabb hátrányosabb büntetőjogi rendelkezés visszaható hatályú alkalmazásának tilalmánál. Az EJEB olvasatában az Egyezmény 7. Cikk 1. pontja ugyanis egyfelől megkívánja, hogy mind a bűncselekmény, mind a büntetés törvényes legyen (*nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege*). Vagyis egyértelmű és világos törvényi meghatározást igényel, hogy mely cselekmény milyen büntetéssel sújtható. Ez a követelmény akkor teljesülhet, ha önmagból a törvényi megfogalmazásból kitűnnek a büntetőjogi felelősség konkrét feltételei. Másfelől pedig az Egyezmény 7. Cikk 1. pontja követelményként írja elő, hogy a büntető jogszabályoknak a terhelt hátrányára nem lehet kiterjesztő értelmet adni például analógia vagy más hasonló jogértelmezés alkalmazásával {lásd elsőként: EJEB, Kokkinakis kontra Görögország (14307/88), 1993. május 25., 52. bekezdése, illetve EJEB, Coëme és mások kontra Belgium [GC], (32492/96, 32547/96, 32548/96, 33209/96 és 33210/96), 2000. október 18., 145. bekezdés}. Ezen túl, az EJEB felfogása szerint az Egyezmény 7. Cikk 1. pontja hallgatólagosan magában rejtje az enyhébb büntetőjogi jogszabály visszaható hatályú alkalmazásának kötelezettségét is. Ennek megfelelően az Egyezmény 7. Cikk 1. pontja a büntetés kiszabása során a büntetések tekintetében is megköveteli az enyhébb büntetés visszaható hatályú alkalmazási kötelezettségét {EJEB, Scoppola kontra Olaszország [GC], (10249/03), 2009. szeptember 17., 104. bekezdés}. Az EJEB ebbéli értelmezését támogatja az Európai Unió Alapjogi Chartájának hasonló tartalmú 48. Cikkét értelmező Európai Unió Bírósága is, amelynek gyakorlata szerint valamennyi tagállam közös alkotmányos hagyománya, hogy amennyiben a büntetés elkövetését követően a megállapítható büntetés enyhül, úgy az elkövetővel szemben az enyhébb büntetést szükséges kiszabni (lásd többek között, Berlusconi és másokkal szemben folytatott büntetőeljárás, C-387/02, C-391/02 és C-403/02., 2005. május 3., 66–68. bekezdések).

Ezen alapelvek az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésében képződnek le, és adnak iránymutatást a büntetőjog szabályainak értelmezése körében, valamint ezek megsértése nyilvánvalóan az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütközik, miszerint Magyarország független, demokratikus jogállam.

A hivatkozott büntetőeljárásban [REDACTED] terhelt Alaptörvényben biztosított azon joga súlyosan sérült, miszerint csak az elkövetés idején bűncselekményként minősülő cselekmény miatt állapítható meg a bűnössége és szabható ki vele szemben büntetés.

A közfeladatot ellátó személy elleni erőszak büntettének a Btk. 311. §-ában foglalt tényállása szerint, a 310. § szerint büntetendő, aki az ott meghatározott bűncselekményt közfeladatot ellátó személy ellen követi el. A jogalkotó a hivatalos személyeket megillető fokozott büntetőjogi

védelmet a Btk. 311. §-ban foglalt, úgynevezett utaló diszpozícióval kiterjeszti olyan személyekre is, akiknél ez az általuk betöltött munkakör közérdekű volta és jelentősége folytán indokolt.

A Btk. 311. §-át tartalommal tölti meg a Btk. 459. §-a (1) bekezdésének 12. pontja, amely a közfeladatot ellátó személyek körét definiálja. Ezen szakasz m) alpontja szerint, **közfeladatot ellátó személy a halászati őr a halászatról és a horgászatról szóló törvényben meghatározott tevékenysége körében.** A Btk. 459. § (1) bekezdés 12 m) pontja egy keretdiszpozíció, hiszen a halászatról és a horgászatról szóló (1997. évi. XLI. számú) törvény rendelkezései határozzák meg, hogy a halászati őrt mely jogszerű tevékenysége végzése közben illeti meg a büntetőjogi védelem, hiszen ekkor, és csak ekkor minősül közfeladatot ellátó személynek.

A halászatról és a horgászatról szóló 1997. évi. XLI. számú törvény azonban csak 2013. augusztus 31. napjáig volt hatályban. Ekkor a jogalkotó elfogadta a halgazdálkodásról és a hal védelméről szóló 2013. évi CII. törvényt, amely 2013. szeptember 01. napjával hatályba lépett és ezen jogszabály 77. § (2) bekezdése, a halászatról és a horgászatról szóló 1997. évi. XLI. számú törvényt hatályon kívül helyezte. Ezt követően a halászati őr eljárására vonatkozó törvényi rendelkezéseket a halgazdálkodásról és a hal védelméről szóló 2013. évi CII. törvény foglalja magában. A jogalkotó azonban a halászatról és a horgászatról szóló törvény hatályon kívül helyezésével egyidejűleg elmulasztotta módosítani a büntető törvénykönyvet, így a Btk. 459. § (1) bekezdés 12 m) pontja az elkövetéskor – és egyébiránt a mai napig - úgy rendelkezik, hogy a halászati őr, akkor minősül közfeladatot ellátó személynek, így őt csak akkor illeti meg a büntetőjogi védelem, ha a halászatról és a horgászatról szóló törvényben meghatározott tevékenységét végzi. A halászati őrok azonban 2013. szeptember 1. napjától nem járhatnak el a halászatról és a horgászatról szóló törvény alapján, hiszen az már egy hatályon kívül helyezett jogszabály.

A vizsgált büntetőügy tényállása szerint [REDACTED] vádlott a 2014. július 04. napján megvalósított magatartásával követte el a közfeladatot ellátó személy elleni erőszak bűntettét. Ekkor azonban már a halászatról és a horgászatról szóló törvény nem volt hatályban, így a halászati őrt, mint közfeladatot ellátó személyt a büntetőjogi védelem nem illette meg, sőt álláspontom szerint a mai napig nem illette meg, hiszen a Btk. módosítása elmaradt.

A kerettényállások esetében minden esetben vizsgálni kell a keretet kitöltő jogszabály változását. Bűncselekményt csak törvény állapíthat meg, így a kerettényállást kitöltő norma változása kihathat a büntetőjogi felelősségre. Ha a Btk. különös részének valamely rendelkezése keretdiszpozíció, és az annak keretét kitöltő jogszabályi rendelkezésekben olyan változás következik be, amely a kötelezettség megszüntetésével vagy a tilalom feloldásával az addigi büntetőjogi védelmet megszünteti, e változásra tekintettel a vádlott büntetőjogi felelősségének megállapítására nem kerülhet sor.

Az ügyben született jogerős ítélet is a halgazdálkodásról és a hal védelméről szóló 2013. évi CII. törvény rendelkezéseit vette figyelembe, amikor a halászati őr jogszerű eljárásának kérdéskörét vizsgálta, azonban az elkerülte a figyelmet, hogy a Btk. még mindig a már hatályon kívül helyezett jogszabály szerinti jogszerű eljáráshoz köti a halászati őr büntetőjogi védelmét.

A fentiek miatt a halászati őr 2014. július 04. napján nem minősült a hatályos büntető törvény szerint közfeladatot ellátó személynek, így [REDACTED] vádlott cselekménye sem minősíthető közfeladatot ellátó személy elleni erőszak büntetvének.

A Kúria a Bfv.II.653/2016/6 számú végzés (17) pontjában rögzítette azon álláspontját, hogy a „**Btk. a mindenkori halászati őr (halóri) tevékenységet tekinti közfeladatnak**, s a mindenkori halászati őr (halórt) minősíti közfeladatot ellátó személynek. Tehát a tevékenység jellege, és nem az dönti el a kérdést, hogy – miként a Legfőbb ügyész közelítette meg a kérdést – a büntető törvény nem utal az egyébként konkrét törvény konkrét számára”. Ezt követően a végzés (22) pontja szerint „**Az e két törvényben meghatározott jogkör összevetéséből megállapítható, hogy lényegük megegyezik**”

Azonban a büntetőjogban bármiféle analógia alkalmazása tilalmazott. Így még a két - a halászatról és a horgászatról szóló 1997. évi. XLI. számú törvény, valamint a halgazdálkodásról és a hal védelméről szóló 2013. évi CII. törvény - jogszabály összevetésének lehetősége sem merülhet fel. Nem vethető össze a két jogszabály, csupán a büntetőtörvény elkövetéskor hatályos szövege értelmezhető, amely pedig egyértelmű a körben, hogy a közfeladatot ellátó személy definiálása a halászati őr tekintetében, egy már hatályban nem lévő jogszabályra hivatkozik. A halászatról és a horgászatról szóló törvény nem azonos a halgazdálkodásról és a hal védelméről szóló törvénnyel. Téved a Kúria, amikor azt állítja, hogy a Btk. a mindenkori halászati őr (halóri) tevékenységet tekinti közfeladatnak. A Btk ilyen általános meghatározást nem használ. A Btk. pontosan definiálja, hogy a halászati őr a halászatról és a horgászatról szóló törvényben meghatározott tevékenysége körében illeti meg a büntetőjogi védelem, illetve illette meg addig, amíg ezen törvény hatályban volt.

A fentiek miatt az ügy érdemében hozott döntések, melyek az indítványozó büntetőjogi felelősségét állapították meg az ő Alaptörvényben biztosított jogát - miszerint senki nem nyilvánítható bűnösnek, és nem sújtható büntetéssel olyan cselekmény miatt, amely az elkövetés idején a magyar jog szerint nem volt bűncselekmény - sértik.

Veszprém, 2017. február 23.

Tisztelettel:

ügyvéd

DR. BARABÁS ÜGYVÉDI IRODA
Dr. Barabás Zoltán ügyvéd
8200 Veszprém, Bajcsy-Zs. u. 15.
Telefon: +36 88/580-633

